

Передплата

на «РУСЛАНА» вносьть:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокое число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділь і руских свят о год. 6-їй пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. 5 ул. Ліндого. — Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Справа плати народних учителів.

В понеділок пополудни зібралось з почину кн. Юр. Чарторийского до 50 послів з меншою посілостю в соймовім будинку на приватну нараду в справі внесеня д-ра Малаховского, змагаючого до підвисненя плат народних учителів. Справа ся була вже предметом наради членів кр. виділу і комісій бюджетової та шкільної перед десяти днями. Успіх наради був такий, що тоді вибрано субкомітет з шести для близшого розслідженя діла. Субкомітет сей мав перед собою еляборат шкільної ради краєвої, котра вже перед внесенем пос. Малаховского в соймі застановлялась з власного почину над справою підвисненя плат народних учителів. Після проєкту шкільної ради краєвої належало би в найближшій часі підвисшити плату учителів народних, іменно по селах. Не входимо тут в подробиці проєкту. Скажемо лише, що після обрахунку шк. ради краєвої проєктована підвишка потребувала би на своє покритє суми около 343.000 зр. Підвисненю плати учителів мало хто противив ся як на зборах обох згаданих комісій, так і на понедількових зборах послів з меншою посілостю. Значна більшість зібраних узнала потребу поправи долі учителів, розуміє ся по змозі, с. є. відповідно до краєвого бюджету.

В дискусії на понедількових зборах взяли участь послі: Андр. Потоцкий яко референт справи, Вахнянин, Бернадзіковский, Целецкий, Крамарчик, Хамец, Окуневский, Барвіньский, Яворский, Каратницький, Вуйцік, опять Целецкий, Водзіцкий, Жардецкий і Чеч. Годі нам тут наводити річи сих всіх бесідників. Скажемо лише, що на зборах вів в загальї дух прихильний учительству, а дискусія оберталя ся головнн в двох напрямках, раз довкола хосенности теперішних шкіль, відтак що до

винайдєня жерел на покритє нового видатку. Ся друга точка була есенціональнійшою, позаяк добра воля, принести поміч учителям, зависить від того, чи край зможе найти фонди на підрипку плати учителів?

Референт, гр. Потоцкий, представив в загальнім нарисі білянс сегорічних доходів і видатків краєвих. З білянсу сего показало ся, що в 1899 р. видатки побільшать ся імовірно о поважну суму 770.000 зр. в порівнано з бюджетом минулого року, та що в 1900 р. край стане перед дефіцитом, сягаючим до 900.000 зр. Сегорічні видатки найдуть ще покритє, але в слідуючій році треба буде вже піднести додатки краєві до податків о 7 або 8 крайцарів, наколи край не роздобудє случайно яких иньших жерел доходу. Без підвисненя додатків — заключив референт — годі проте думати про поправу біту учителів.

В виду так сумного положєня краєвих фінансів здавалось майже неможливою річию, найти покритє на новий видаток в користь учителів. Але по виводах деяких послів показало ся, що дещо таки дасть ся зробити. На нове жерело доходів указали іменно послі Вахнянин і Яворский. Пос. Вахнянин провірив, що наколи би гр. Тунови повело ся заворожити чєско-німецкий спір і парламент зробити активним, тоді сей парламент буде міг взяти ся за підвисненє податків від цукру, пива і горівки, а Галичина одержала би відтак з державного скарбу під певними услівями річну участь в сумі 1,780,000 зр. Частину сего гроша можна би відтак зужити на получшенє долі учителів народних шкіль. Тоді і не було потрбно підвисшати додатки до податків, котрі в нас суть значно висші, ніж в якім-небудь другім короннім краю. Пос. Яворский указав на те саме жерело сподіваного доходу, а наколи би надія на сей

дохід завєла, тоді би треба на всякий случай таки рішити ся на підвисненє податків краєвих. Послі Крамарчик і Целецкий били на те, щоби придбати для шкіль по селах дешєвших учителів, т. зв. учителів низшого типу, що вдоволялись би низшою платою. Добру відправу сим обом послам дали однакож рускі послі Окуневский, Барвіньский і Каратницький. Окуневский заявив, що селяни радо підвисчать додаток краєвий хоч би 65 кр. від гюльдена, щоби лише знищити а-нальфаетизм в краю і селян побудити до енергії. Пос. Барвіньский в основній, факховій річи доказав Крамарчикові і Целецкому, що в теперішних часах годі вже фантазувати про дяківські школи та про низші типи учителів. Плату учителів треба піднести, бо инакше вкоротці не стане учителів, позаяк молоді люди всюди, а лише не при школах мають вигляди чогось дослужитись. Бєсідник обставав притім, щоби множити учительські сили женьські, чому на диво власти шкільні і п. міністер просьвіти противлять ся. Грїш даний на школи не іде марно. Се дуже продуктивна інвестиция. Чєхи най служать нам за примір. Рівнож і пос. Каратницький виступив рішучо против проєктів Карчмарчука і обстав горячо за учителями. В дусі позитивнім промовляли послі Бернадзіковский, Вуйцік та Жардецкий. А з цілої дискусії вийшло на разі те: 1) що вправді в 1899 р. не буде можна піднести плату учителів; 2) що однакож плата ся мусить бути піднесєна від 1. січня 1900 р., та що на покритє треба буде шукати доходів або в державнім скарбі (з консумційного податку, або після пос. Яворского з так званої Verschleisssteuer), або в підвищі краєвих додатків.

На тім покінчилась нарада селяньских послів, як бачимо, в користь народних учителів. Однакож малої терпєливости треба. На разі най буде лише учительство

Беата і Гальшка

історична трагедия в 5 актах з другої половини XVI. віку Льва Лопатинського.

(Дальше.)

СЦЕНА IX.

Ті самі — Максим.

Максим (вбігає зворушений). Милостива княгине! Князь Василь з відділом збройної сили! Ми хотіли стягнути мости, та козаки князя Сангушка не допустили.

Беата. Що се значить ся, князю?

Сангушко. Моїх хлопців може найшла яка буйність. Але бо пощо замикати Острог перед Острожеким!..

Максим. Наша залога не в силі оперти ся. Єї розсипали і заняли замкове подвірє.

Беата. Мати Божа!.. Оружем нападають на мій замок! Що се значить ся? Се нарушенє спокою, нахід!

СЦЕНА X.

Ті — входять Василь з двома козаками.

Козаки (провадять силою одного з двірської служби, котрий показує їм дорогу в замок; побачивши княгиню пускають єго і самі цофають ся за двері).

Василь (входить за ними). Чолом вам Беато, поздоровляю всім благом! Як виджу, тут на вашім замку забули вже, хто приятель, хто тут свій, кому належить ся гостина і честь!

Беата. Мої люди ділали після приказу. Я прошу, щоби вся уоружєна дружина вийшла з замку.

Василь. Ха-ха-ха! І вам не сором се казати? Нащо пустили, коли не хочете нас гостити?

Беата. Мій наказ є, що уоружєним нема приступу тут на Острог. Острог є приютом безоборонних женцин.

Василь. Острог є твердиною против набігів татарских, братова! Тут як раз місце збройній силі, а не юрбі розніжєних дворачок!..

Беата (грізно). Князю!.. (змінюючи тон). Так не думаетє увільнити нас від вашої вагаги?

Василь. Дайтеж нам хоть віддихнути!..

Беата. Перш вєсього мусить бути мєє жаданє сповненє: віддаліть козаків з замку!

Василь. Коли ви так наглите, то і я мушу приступити відразу до річи (до Гальшки). Здорова була, Галю! Щож, зазулько, в час прийшли? Ще тобі не завязали сьвіта за тим новомодним графом з Горки?

Гальшка. Ні, стрию, мамочка не хотять графа з Горки.

Василь. Ба, ба, говори любко, вже я добре розвідав! Хочуть тебе, голубко, віддати на жир хищному яструбови. Тебе заповонити і твою батьківщину розкльовати (до Сангушка). Говорили, князю, братовій про себе?

Сангушко. Не було часу... Ви так скоро наспіли!..

Василь. Бачите, пані братова, ми їдемо до вас з Німєччини, чи з Турєччини, полювати кунцию, чи там красну дівцию, мою братанку Гальшку. Привожу вам стрільця-молодця, хорошого козака, князя Дмитра!..

Беата. Чи то в такий спосіб приїзджають по приязни і в такий спосіб роблять предложенєя?

Сангушко. Ласкава княгине! Приклоніть ся до нашої просьби. Моїм найщиршим старанєм буде щастє того ангєла.

Беата. Не знаю, про що ви говорите, князю, анї ви, Василю, бо у мене нема такої доньки, котрій би час віддавати ся.

Василь. Говоримо про ту саму доньку, що має вийти замїж за варшавского дворака, за ушника королівского, графа з Горки.

Беата. Не ведіть, князю, наруги над безоборонною женщиною. Ви самі старали ся у ко-

певне, що доля его лежить краєви широко на душі. Не можна сумнівати ся, що в тім самім дусі, що на раді селянських послив, западе і ухвала в повній палаті. Від 1. січня 1900 р. учителі одержать висші плати.

В справі рускої мови в галицьких судах.

В падолисті 1898 р. в 246 числі навели ми рескрипт Президиї ц. к. висшого суду краєвого з 8. жовтня 1898 ч. 11.292, котрим таж Президиї полагодила зажалене товариства взаїмного кредиту «Дністер» на деякі суди повітові, за невиконване істнуючих приписів правних що-до уживаня судами рускої мови і письма. Рескриптом тим повідомила Президиї апелїції товариство взаїм. кредиту «Дністер», що поучила дотичні суди повітові о істнуючих приписах і вїзвала їх, щоби тїж перестерігали. Поучене се і пригадка дістали ся однак лише тим судам повітовим, що були наведені в зажаленому Товариства «Дністер» а хотїяй «Дністер» оповїстив рескрипт Президиї апелїції так, що і инші суди могли о нїм довідатись, діялось дальше таке, що суди необняті зажаленем нехтували істнуючі приписи що-до уживаня рускої мови і письма і товариство «Дністер» було спонукане внести поновно зажалене до Президиї ц. к. висшого суду краєвого у Львові, що ті суди видають ухвали табулярні і виконують вписи табулярні по польски, легалїзують підписи на скриптах по польски або хотїяй по руски, то латиньськими буквами. На то зажалене, внесене дня 4. січня 1899, відповіла Президиї ц. к. висшого суду краєвого рескриптом з дня 21. лютого 1899 ч. през. 1764|17/199, котрого зміст подаємо тут дословно:

«През. 1764|17—199. В поданоу внесенім дня 4. січня 1899 до тут. Президиї жалїло ся Почтенне Товариство на гдекотрі суди, що 1) на поданя о інтабуляцію права заставу внесені в язиці рускім і помимо, що дотичний скрипт довжний писаний по руски умїщено клявзулю табулярну в язиці польскім або вправді по руски але польськими гґґґ латиньськими буквами; 2) що легалїзацію підписів на скриптах довжних помимо що підписи на тихже сурь рускі, виконано в язиці польскім а вкінци 3) що суд пов. в Козові на подане інтабуляційне руске видав ухвалу в язиці польскім.

Же в відповіді з дня 8. жовтня 1898 Пр. 11292|25/98 на попередне подібне зажалене зазначивем, що Почтенне Товариство внесеня зажалень що до уживаня языка клявзулі легалїзаційної збуває на компетенції, понеже тоє могло би бути внесене тїлько через сторону, котрої підпис належитьо легалїзовано. На будучність отже на зажаленя в тім напрямі відповідати не могу. Тим разом однак зажадавем єще від висш. судів в зажалено наведених оправданя що до закїнених їм неправильностей, щоби переконатї ся, чи і о скїлько суди не держать ся приписів обовязуючих взглядом уживаня руского языка. З передложених менї справоздань переконавем ся, що на правді в судї в Белзі, Бурштинї, Козові, Монастирїсках, Раві, Бібрці, Жувравні і Копи-

чинцях зашли неправильности зажаленем обняті, а дотичні суди оправдують такої будето переоченем або неувагою, будето виражають переоконане, що уживане латиньських букв наступило правильно по мисли розпоряд. Міністерства справ. з 22. жовтня 1852, ч. 16571. Переконане мое що-до уживаня языка при легалїзації підпису і що-до уживаня руского письма виразивем вже в моїм висше наведеним письмі з дня 8. жовтня 1898 Пр. 11292|25/98 і відповідно до того видаю до наведених судів застосовані до змісту справозданя зарядженя і поучаю відповідно ті суди, котрі виразили блудне переконане, будето би уживане букв латиньських в письмах руских було наказане, взиваючи їх, щоби в будучности до тих заряджень стосовали ся і стисло перестерігали приписів розп. Міністерства з дня 9. липня 1860 ч. 10340, 5. червня 1869 ч. 2354, 9. червня 1891 ч. 6033 і 28. червня 1894 ч. 13095 і стерегли ся старанно закїнених перечень, котрі перестерігане приписів не оправдують і рішучо довжні бути виключені. Начальництву суду пов. в Бурштинї наказавем, щоби здїлано заміт ведучому книги ґрунтові іменем Президиї висшого суду краєвого за поповнену неправильність і завїзвало его, щоби в виконуваню свого уряду в будучности не поводував ся своїми власними здогадами, але приписами обовязуючими, незнаємостю котрих толковати ся не може. Що-до судів в Мельницї, Сколім і Грималові зажалене Почтенного Товариства оказало ся беззасадне.

Перший з них скрипт довжний вправді в язиці рускім споряджений, а навїть в тім язиці підписаний стороною, котра свій підпис удостоїрила, залегалїзовав в язиці польскім, але здїлав тоє цілком правильно, понеже після реєстру удостоїреня сторона зажадала легалїзації в язиці польскім. — Суди в Сколім і в Грималові умїстили клявзулю легалїзаційну цілком слїшно в язиці польскім, понеже сторони на скрипті довжним підписали ся в язиці польскім. — О тім маю честь повідомити Почтенне Товариство.

З Президиї ц. к. висшого Суду краєвого у Львові, дня 21. лютого 1899.

До того рескрипту позволю собі зауважити, що Президиї ц. к. висшого суду кр. знов упоминає тїлько ті суди повітові, котрі наведені були в зажаленому, місто видати поучене до всіх судів повітових; се має такі наслідки, що инші суди дальше нехтують руску мову і письмо і як зачуваємо — «Дністер» має вже новий богатий материял до зажаленя і буде мусїв так довго трудити Президию апелїції своїми зажаленнями, поки всі суди повітові не дістануть відповідного поученя з апелїції.

Що до самого рескрипту, то в нїм ясно піднесено, що суди повітові зглядно їх функціонарі оправдують свої надужитя «переоченем» або «власними здогадами». Тут бачимо якусь генеральну хворічну хворобу «переочуваня» і «власних здогадів», котрій не поможе монїтоване Президиї апелїції в поодиноких случаях, тїльки хїба рішуче поучене в формі розпорядженя до всіх судів повітових в нашім краю, що час вже закїнути «переоченя» і «власні здогада» а натомість строго придержуватись істнуючих постанов правних.

Не менше важним є факт, що Президиї ц. к. висшого суду кр. відмовляє товариству «Дністер» компетенції вносити зажаленя що до уживаня языка в клявзулях легалїзаційних при удостоїреню підписів на скриптах і инших документах, «понеже тоє могло би бути внесене тїлько через сторону, котрої підпис належитьо легалїзовано».

Тепер отже повинні інтересовані сторони сейчас вносити такі зажаленя і коли Президиї апелїції волить мати до діла з тисячами зажалень сторін місто одного збірного з сторони «Дністра», то і бути може, що діставши таких зажалень тисячі, видасть раз відповідні поученя до всіх судів повітових і в той спосіб викорїнить всі «переоченя» і «власні здогада».

Річ посла Вахнянина

при справі громадских писарів.

Висока Палато!

Я забрав слово, щоби зазначити становище послів руского клябу до проєкту, котрий стоїть в дискусїї. Відтак забираю я слово і по тїй причині, що на нинїшнім засїданю віджила знов память нещасливого проєкту, трактованого в тїй високій Палаті перед двома роками, іменю проєкту збірних громад.

Вже тоді при широкій розправі над сею справою заявили ся рішучо проти заведеня в нас збірних громад. А стояли ми при тім якраз на тім самім становищі, на яким поставив ся нинїшний бесїдиик з правиці, с. є., на становищі ненарушаня і удержаня автономїї громад яко автономїїчних одиниць, підстави автономїї повітів і краю. Дальшою причиною, для якої промавляли ми тоді проти збірних громад, була обставина, що такий устрїй після легкого обчисленя наложив би на край тягар що найменше 6 мїлїонів зр., котрого тягару наїд наш понести би не був в силі.

Були ми противні сему проєктові ще і для того, бо там в однім параграфі стояло, що начальники збірних громад не мали бути свобідно вибрані, а з гори накідані і, розумїє ся, дуже добре платні. Були ми противні збірним громадам вкінци і для того, бо пересвідчили ся, що весь проєкт побільшив би бюрократизм в діловодстві громадскім. Тепер зазначую також з натиском, що рускі послї завсїгда будуть противні витвореню збірних громад.

Але з другої стоїмо перед фактом, що в нашім краю громадска адмінїстрація не конче процвітає. Кождий з нас пересвідчений, що належало би поправити сю адмінїстрацію. А причина лиха, лежить, як всім звісно, в недостатку інтелїгентних сил посеред громад. Для себе, для лагодженя своїх громадских справ може би виставала інтелїгенція війта і писара. Але позаяк тепер закїнено громади значним материялом порученого круга діланя із стороны властей адмінїстраційних, податкових, війскових, судових та автономних, то тепер і інте-

роля о те, щоби видерти менї доньку зпід власти (показує королївські письма і кидає їх з погордою під стїл). Але мїмо ваших заходів моя донька не вийде ніколи за князя Санґушка, розумїєте, ніколи!...

Василь. Ходи-ж сюда Галю, розкажи сама дитино!

Беата. Сего зовсім не потреба, мої слова суть єї волею. Гальшка останесь при менї.

Санґушко. Милостива княгине, вірте, що нам залежить найбільше на тім, щоби узискати ваше призволене...

Беата (гордо). За мало знаєте княгїню Беату з Косцелєцких Острожеку, коли думаєте, що тим способом випросите у мене дозвіл...

Василь. Алез братово, нам зовсім не ходить о вас, але о вашу доньку, о Гальшку!

Беата. Хїбаж би ви сьміли йти насильно? Князю, ви божевільні!

Василь. Нам вже досить прошеня і молебнїв, досить ви вже нас зводили і зрадою кормили, тим шляхом не дійдемо з вами до ціли. (до Гальшки) Гальшко, ходи сюда до мене (хоче брати за руку).

Беата. Не сьмійте доторкатись до моєї дитини!

Василь. Ходи сюда до стрія, Гальшко!

Беата. Не важте ся нападати на мою донь-

ку!... Князю, князю, пустїть! Га, се напад, насиле!

Василь (рівночасно). Пустїть єї... га д'чорту!... (відриває Гальшку і тручає Беату, котра паде зомліла на крісло).

Гальшка (припадає до матери). Боже, мати зомліла, ратуйте! (дамі двору ратують)

Василь (ходить зворушений по кімнаті). Дайте спокїй, панї братова!... Такі штуки може би що вдїяли на дворі королевої Бони в Варшаві, але на Острозі, перед нами не вдїють нічого. Не дозволю на се, щоби нашї добра родинні переходили в чужї руки, щоби тут, де нашї батьки і діти свої голови поклали, розвельможнювали ся варшавські зашники, ті двірські блюдолизи. До блудів мого брата, що віддав вам на грабїж не тїлько землі і міста, але і цілу скарбницю Острожских, не стану і я сам докладати руки. (Беата прочуїяла ся). Досить ви розкинули скарбів Острожских в Варшаві, та розпїхали між свою рідню — лишїть-жеж нам хоть те серце Острожских, внукови славного діда Константина!

Беата. Не дозволю, щоби так, як я сама, і моя донька утопила тут між вами своє щастє.

Василь. А я не дозволю, щоби варшавські шелихвости витискали нашу рідну, руску шлях-

ту і нищили нашу батьківщину. Гальшка не може оставати під вашим згубним впливом орудем до ваших ненаситних намірів, — ми заберемо єї з собою (відбирає Гальшку).

Беата (зриваєсь з крісла). Не накликайте матерної мести! Князю, се просте насильство, наїзд на безоборонних жїнок, негідний шляхоцкої чести!

Гальшка. Мамочко... стрїю, що я завинила? (до Санґушка). Князю, поєднайте їх!...

Санґушко. Князю, княгине, здержїть ся в гнїві, не чинїть кривди безневинній княжнїї. Чи се-ж сватане, се нашї такі заручини?

Беата. Проч від моєї дитини, насильнику! Нема вже нікого, хто би постояв за мною? (до вікна). Гей Максиме! Де служба? Збери залогу! Сюди, гей!

Василь. Як та змія, що влізла в чужу оселю, сичить тепер, що не дають їй розвести поганого кодла! (через двері) Гей хлопці, сюди! (входять козаки). Заведїть сю юрбу на праве крило замку і глядїть, щоби не розбіглась! (омліваня, спазми, зойки).

Беата. Боже, зішли свій гнїв сьвятий з неба, бо на землі нема на них кари! (виводять їх).

(Далі буде).

лігенція війта і писара не вистав, щоби виконати всі функції, вложені на громади. А доки обшари двірські не сполучать ся з громадами і туди не внесуть інтелігентного елемента, доти мусимо стояти на становищі, що нашим обовязком єсть, подати тим громадам поміч. Те, що тут прохтує ся, не становить ніякої великої реформи. Але не є се також справа, проти котрої би можна виступити, або над котрою з легким серцем можна би перейти до днєвного порядку. Селам нашим треба подати, не скажу вже дуже інтелігентну поміч — хоч з тим інтелігенція вяже ся — але поміч технічну, щоби відтак громади наші докладнійше могли виконувати поручені собі справи. А поміч така технічна буде подава громадам як-раз через вишколених писарів громадских. Не бою ся я при тим, щоби інтелігентний писар, знаючий закон і всі бюрократичні форми, потрафив відтак — як тут сказано — аж знищити автономію наших громад. Мені здає ся, що самоуправа громад глибше в нас вкорінена, як щоби інтелігентний писар зміг єї нарушити. Постанова, за котрою будемо голосувати, не є ніяким законом. Постанова ся буде правосильною лише на якийсь час, щоби придбати для краю вишколених писарів. Є се проста проба. А ту пробу перевести хочемо на разі поручити краю виділові. Поділяю проте в цілости щасливе мотивоване устроєня писарської школи в осередку краю, де, як сказав поважаний посол Фрухтман, доперва покаже ся, чого учитись мають будучі писарі громадські. Тут виробити ся для тої науки і певна система. Наколи би ми підучене писарів віддали повітам, то напевно в кожнім повіті учено би їх після иньшої системи і чогось иньшого. Припускаю притім, що ся проба удасть ся і що через то подамо нашим громадам інтелігентний технічний матеріал. Припускаю також, що з часом писарські школи зможуть повстати і по повітах. Не виключаю можности, що кр. виділ може колись прийде з проєктом, щоби на повіти висилати мандрівних учителів для підучуваня писарів. Припускаю вкінці, що найдуть ся навіть приватні люди, котрі заложать для тої ціли приватні писарські школи. Поки-що однак будемо нині голосувати за проєктом громадської комісії, згідним з предложенем кр. виділу, а проти відрочаючого внесеня пос. Абрагамовича. Справу сю годі відволікати.

Галицький сойм.

Тринацятє засіданє з 14. марця відкрив маршалок о 10^{1/2} годині. Петицію присілка Корчівки (громади Барилова Волиця) піднер пос. Вахнянин. Присілок сей погорів в літі, а жителі єго находять ся нині в крайній нужді. Петицію відославо до бюджетової комісії. Пос. Каді (ректор львівського університету) мотивовав своє внесенє, щоби при середних школах всюди устанавлено шкільних лікарів, котрі би разом могли бути учителями природничих наук, одержавши відповідну кваліфікацію. Пос. Домбський мотивовав своє внесенє в справі ґрунтових меліораций. Меліораций постунають вперед в нашім краю. Проява відрадна. І селяни беруть ся за меліорацию своїх ґрунтів. В минулім році більші властитеті змеліорували 3.500, менші — 500 моргів землі. Але акция ся повинна іти ріжче, а се можливе буде тоді, як потворять ся між селянами меліорацийні спілки, а край дасть певність, що на сю ціль будуть на певний протяг часу дані субвенції в формі безпроцентних позичок. Так робить ся на сусіднім Шлеску. Дискусия ширша вивязала ся при спеціальній розправі над будівляним законом. §. 1 прийато без зміни. В §. 2 прийато дрібну поправку пос. Вахнянина. В §. 3 прийато поправку пос. Ротера, а відкинено поправку пос. Вахнянина. В §. 4 прийато стилістичну поправку пос. Бернадзіковського. Відтак прийато §§. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11. без зміни. В §. 12 прийато поправку пос. Каратницького (на кошт правительства). При §. 13 почалась дуже широка дискусия. Параграф сей трактує про плян регуляційний будови сіл і місточок на случай більшого нещастя. Постанови сего §-фу гласять так, що хйба по 2 місяцях було би вільно погорільцям побудовати ся. В дискусії взяли участь послі Окуневський, Чай-

ковський, Пашковський, Вахнянин, Каді і Бернадзіковський, а на їх внесенє відославо сей §. 13 назад до комісії.

(2 година. Засіданє триває дальше).

Перегляд політичний.

В Празі відбуло ся передвчєра засіданє виконавчого комітету німецького сторонництва поступового під проводом Шлезінґера. В тій конференції взяли участь всі члени сторонництва, що належать до чєского сойму, однак не було на ній членів німецької людової партії. По довгій дискусії ухвалено поки-що придержувати ся абстиненції, бо до тепер нічо не змінило ся в ситуації чєского сойму. на користь Німців. Є се важна заява в виду того, що граф Туи, як доносить Sonn- u. Montagsztg, на раджував ся в Празі з репрезентантами всєляких народних і політичних партій що-до того, як би були прийаті маючі видати ся на основі § 14. розпорядженя, що мають в новий спосіб залагодити справу язикову. Розпорядженя ті суть вже готові і оголошенє їх наступить по замкненю теперішньої сесії чєского сойму. Вєлід, за тим піде скликанє Ради державної. А що правительство хоче передовсім, щоби ті розпорядженя прийшли зараз під наряду і евентуально зараз були ухвалені, то минувшя сєсія задлятого, щоби позбути ся з порядку днєвного всєляких пильних внесенє і обжаловань міністрів, буде уважана за закриту. — Та-ж сама газета доносить з Праги, що в палаті ґр. Освальда Туна відбуло ся засіданє вірноконституційних властителів більшої посілости, на котрім був між иньшими також бувший міністер торговлі др. Бернрайтер. Зібрані ухвалили протест против уживаня § 14. при заголоджуваню спорів язикових. Заразом постановили обставити при забезпечених конституцією інтересах людности, і висказала бажанє, щоби акцию в ціли усталєня народно політичних, німецьких прав старало ся правительство довести як найскорше до кінця. Стоячи на основах привязаня до династії і держави, вірноконституційна партія великої посілости заявляє ся з одної сторони против уживаня релігії як агітаційного средства, а з другої сторони против вмішуваня армії до народних спорів. — Що до наміреної ґр. Туном полагади язикової справи в Чєхах, про що ми вже згадували у вчєрашній вступній статі, доносять, що ґр. Туи без огляду на голося поодиноких партійних днєвників приступить до розпутаня сего гордийского узла в австрійській політиці тим більше, бо переконав ся, що всє визначнійші політики так німецькі як і чєські годять ся на єго наміри. Також і Wien. Abendpost каже між иньшим так: За неоспориме можна тепер уважати понятє єдности краю коронного і — зі взгляду на високий культурний розвій обох народів замешкуючих край — жаданє рівного права: а що вські заходи околом залагодженя національних спорів будуть виходити із сих обох засад, за то ручить політичний характер теперішнього правительства. Мимо обставаня при повній рівноправности обох краєвих язиків не знаходить спротивленя також і гадка, що треба числити ся по можности з фактичними відносинами і потребами. Сюди належать особливо два дуже доносимі моменти: З одної сторони осідок обох народів збитими масами, з другої же сторони розкинені по краю меншости.

Новинки.

— **Іменованя в суді.** Львівський висший суд краєвий іменовув авєскультантами тогож суду практикантів судових: Вольфа Заковера, Євґенія Гвоздецкого, Атаназія Михалевица, Остапа Весоловского, Климента Гвоздецкого, Антона Лопушаньского, Антона Міхелінього, Людвика Станислава Смоленського, Винкентія Маріяна Зяркевича, Івана Ганаса, Антона Чєслава Пше-сташевского, Людвика Генрика Козака, Івана Новину Зарицкого, Альойзія Ґіртлера, Генрика Садловского, Івана Будного, Петра Левицкого, Витолда Александра Альойзія Гляватого, Богдана Теодозія Монцібовича, Болєслава Йосифа Шулякевича, Стефана Кушпїра, Франца Найбара, Миколая Корчиньского, Александра Маріяна Ребчиньского, Павла Витолда Янґа, Маріяна Йосифа Романовского, Івана Калиневича, Тадея Іполита Кисилевского, почтового офіціала Ан-

дрея Маріяна Січку, концептового практиканта краєвої Дир. скарбу Івана Капуєцького, бувшого концепіста кр. Дир. скарбу Станислава Слотоловича і практиканта концептового намістництва Януша Онишкевича.

— **З львівського театру.** Директор львівського театру др. Юлій Бандровский уступає з днєм 15 с. м. з того становища, а дирекцию сцени буде вести дальше єго дотеперішній спільник Людвик Геллер. — Рівнож уступає на днях з львівського театру вельми симпатична і цінена львівською публикою артистка п. Клішевєска, що була свого часу в рускім театрі.

— **Намістник композитором.** Намістник ґр. Лев Пінїньський звістий вже давно яко великий знавець музики. Особливо над музикою Ваґнера робив спеціальні студії і написав о тім предметі кілька цінних розправ. Довідуємось тепер, що ґр. Пінїньський також компоує і єго то одну композицию до слів Гайного «На крилах піснї» відєспівав артист п. Мишуга на онодішнім раві у краєвого маршалка. Ту піснь а також иньші піснї достойного композитора до слів Міцкевича ширша публика буде мати на-году почути в виконаню п. Мишуги на концерті в театрі днє 20 с. м.

— **Стрейк учеників VI. кл. реальної школи у Львові** викликав в місті загальне заінтересованє. Дехто стає по стороні молодежи, а дехто домагає ся строгого укараня виновників. Вчинок ученика, зневажаючий в високій степені Божий храм, заслуґує безперечно на примірну кару, але в кожнім случаю не яло ся уживати до сего так непедагогічного средства, як пощочина. Навіть за часів тілесної кари в школі, таке укаранє ученика за вчинок, будь що будь недоказаний, ледви чи дало би ся оправдати. Нині оно може викликати лише обурєнє та зачудованє, бо директора Герстмана уважано доси приятелем молодежи. Тимчасом ціла справа поступила о крок дальше. По інтервенції політехнічної молодежи та виминаючий відповіди директора, явили ся стрейкуючі ученики, в числі 62, вже в неділю на екзорті, а й в понеділок до школи. Тут їм однак сказано, що можуть цілком не приходити, коли вже раз добровільно написали ся. По полудни відбула ся в реальній школі конференция профєсорів, в часі котрої товпи учеників чекали на улиці на вирок. Скінчило ся на тим, що збір профєсорів цілу справу віддав під рішенє ради шкільної краєвої. Вівторок рано явили ся всі ученики в класі і профєсор, що мав виклад, візвав їх, щоби ходили дальше правильно до школи. Однак ученики по годині опустили класу і заявили, що доти не перестануть стрейкувати, доки ціла справа не буде залагоджена.

— **Місто Відень** дістало новий статут, що ділить столицю монархії на 20 округів. Дотеперішній округ Леопольдштадт поділено на два: Леопольдштадт і Бріґітенав. Подібно дотеперішній виділ міський буде усунений, а на єго місце будуть устанавлені секції. Новий статут постановляє дальше, що міський радний, котрий на підставі ухвали дисциплінарної комісії буде виключений з засіданя, скоро не схоче вийти з салі, має утратити мандат і право вибиральности на кілька літ. Обовязком кожного радного буде старати ся, щоби Відень задержав характер німецький. Вкінці після нового статута кожний австрійський горожанин, що мешкає постійно у Відні від 5 літ і має 24 роки житя, має право голосу при виборах до міської ради.

— **З банків.** Білянє Австрійского заведєня кредитового земского (Österr.-Bodencreditanstalt) виказує за рік минулий чистого зиску в квоті 2,708.950 зр. в золоті. Дивідєнда вносить 37 і пів франка в квоті за кожду акцию. До надзвичайного фонду резервового перенєсєно 600.000 зр., на новий рахунок записано 93.000 зр. в золоті. — Білянє Лендербанку виказує за рік минулий чистого зиску 2,960.000 зр. Дивідєнда вносить 10 зр. Загальні збори Лендербанку відбудуть ся 24. марця.

— **Новий ґмах пруского сойму** коштує 5,000.000 марок. На закрутах головних сходів стоять статуї: Краснорічivosti, Мудрости, Справедливости і Сили т. є. чотирох прикмет, якими повинен відзначати ся кожний посол. Замічено однак, що нема там зображеня пятої прикмети, яка украшає мвогих послів, т. є. Маломовности.

— **Засоби американьского збіжа.** Після оголошеного власне рочника департаменту рільництва Сполучених Держав північної Америки скількість збіжа, що находило ся днє 1. марця в руках фармерів, вносила 198 мільонів бушлів пшениці, 800.000 бушлів кукурузи і 283 мільонів бушлів вівса. Скількість пшениці призначеної на продаж вносить 82% цілого збору.

— **Помер:** Іван Кропельницький, ученик V. класи академічної гімназії у Львові, днє 11. с. м. в 17-ім році житя. В. є. п.

Розклад їзди поїздів залізничних обов'язуючий від 1-го жовтня 1898.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейського).

Поїзд		до Львова	Поїзд		зі Львова
посп.	особ.		посп.	особ.	
приходить о годині			відходить о годині		
6:45		з Іцкан (Галацу, Ясс), Сучави	6:00		до Підволочиск, Бродів з години двірця
7:40		" Янова	6:05		" Іцкан (Букарешту, Ясс, Галацу)
7:50		" Тернополя і Бродів на дворець Підзамче,	6:15		" Підволочиск, Бродів з дв. Підзамча
7:55		" Сокала і Рави рускої	8:35		" Кракова (Відня, Берліна)
8:05		" Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия	8:45		" Янова
8:15		" Тернополя і Бродів на дворець головний,	8:50		" Кракова (Відня, Варшави)
9:05		" Кракова (Відня, Варшави, Пешту)	9:15		" Скольного, Калуша, Борислава, Хирова
10:35		" Іцкан, Сучави	9:35		" Підволочиск, Бродів з дв. головного
10:45		" Ярослава, Любачева	9:53		" з дв. Підзамче
1:01		" Янова	9:55		" Белця, Рави рускої, Сокала
1:30		" Кракова (Відня, Берліна, Вороцлава)	10:55		" Іцкан, Сопова, Бергомету, Сучави
1:50	1:40	" Скольного, Стрия, Калуша, Хирова	1:55		" Підволочиск, Кієва з дв. головного
2:15		" Іцкан (Букарешту, Галацу, Ясс) Сучави	2:08		" з дв. Підзамче
2:30		" Підволочиск (Кієва, Одеси) на дв. Підз.	2:40		" Іцкан (Ясс, Букарешту)
		на дв. гол.	2:50		" Кракова (Відня, Вороцлава, Берліна),
		" Козови, Бродів на дв. Підз.			Любачова чер. Ярослав, Ясла чер. Рятів,
		на дв. гол.			Хабівки чер. Рятів або Тарнів.
		" Іцкан, Сучави	3:00		" Стрия, Скольного тільки від 1/2 до 3/4
		" Сокала, Белця і Любачева	4:55		" Ярослава, Самбора через Перемишль
Ніч			Ніч		
3:04		з Підволочиск, Козови, Грималова на Підз.	4:10		до Кракова (Відня, Берліна, М. Ляборч)
3:30		на дв. головний	5:20		" Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
5:10		" Кракова (Відня, Берліна, Варшави)	6:30		" Іцкан, Радівців, Кімполонга Сучави
6:10		" Кракова (Відня) Самбора на Перемишль	6:40		" Кракова (Відня, Берліна, Варшави)
8:45		" Кракова (Відня, Берліна, Варшави)	6:55		" Тернополя з двірця головного
9:39	9:10	" Кракова, Ясла, (Пешту) на Перемишль	7:00		" Лавочного (Мункача, Пешту)
9:45		" Підволочиск, Бродів на двор. Підзамче	7:10		" Сокала, Рави рускої
9:55		" Іцкан, (Букарешту, Ясс, Галацу, Сучави)	7:15		" Тернополя з двірця Підзамче
		" Підволочиск, Бродів на дв. головний	7:44		" Янова
		" Лавочного (Пешту) Хирова, Борислава	10:05		" Іцкан (Ясс, Галацу) Сучави
		" Стрия, Калуша, Борислава.	11:00		" Кракова (Відня, Варшави, Берліна)
			11:27		" Підволочиск, Бродів з дв. головного
					з дв. Підзамче

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.
Час середно-європейский рїзнить ся від часу львівського о 36 минут, а іменно: 12 год. часу середно-європейського = 12 год. 36 мін. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. зал. держ. (Львів, ул. Третього мая, готель Імперяль) удїляє пояснень в справах залізничних, продає білети всякого роду і розклади їзди.

**Всілякі
КУПОНИ**

і
вильосовані

цінні папери

виплачує без потручення
провізії або коштів

Контора виміни

і ц. к. упр. гал. акц.

**БАНКУ
Гіпотечного**

Контора виміни і відділ
депозитивий перенесені до
льокалю партерового в бу-
динку банківом.

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Впреев, Митроп. і Преев. Еп. Ординариятм всіх трех епархій, обезпечає будинки, урядженя домашне, скот, господарскі знаряди, збіжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід агневих.

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1898 вноспить:

Фонд резервовий	96.775 зр. 05 кр.	} 206.880 зр. 57 кр.
Резерва премій	64.263 " 12 "	
Фонд основний	45.000 " — "	
Резерва спеціальна	842 " 40 "	

Тарифи «Дністра» дуже умірковані, услїва обезпечень користні, а шкоди зїквідують ся безпоровочно. До кінця 1898 року вноспили виплачені шкоди 527.790 зр. 67 кр. Полїси «Дністра» приймає Банк краєвий при позичках гіпотечних.

На житє можна обезпечитись через «Дністеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услїва, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає полїси і квіти в рускім язїці.

Товариство взаїмного кредиту «Дністеръ», стоваришенє з обмеженою порукою, удїляє позички за оплатою 5 1/2 % і 1% додатку на кошта адміністратїйні за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителїв, до сплати в ратах на 3 до 10 лїт і приймає вкладки до опроцентованя від членів і третих осіб по 4 1/2 %. Удїл членський вноспить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в «Дністрѣ». Інформації удїляє Дирекция листовно.

Зголошеня о удїленє агенцій в окрестностях де нема близько агентів «Дністра», приймає ся

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просьвіти»).

**Галицкїй
КРЕДИТОВИЙ БАНК**

приймає вкладки на

КНИЖОЧКИ

і опроцентовує їх по

4 1/2 % на рік.

Видає й відповідає за редакцію: Лев Лопатинський.

ЛЕВ ЛОПАТИНСЬКИЙ.

ДО БРАЗИЛІЇ!

Драма з галицкого еміграційного руху в 4. актах.

Цїна книжки брошурованої в картонї 35 кр., оправленої в полотно з хорошими витисками 50 кр. — На поchtову оплату 5 кр.

„СВЕКРУХА“

комедия в 3 актах з сїльського житя.

Цїна книжки брошурованої 30 кр., оправленої в полотно з хорошими витисками 45 кр. — На поchtову оплату 5 кр.

Замовленя з провінції у автора ул. Сакраменток ч. 10, Львів.
У Львові набути можна в Ставропигийській книгарні.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовленя і посередничить в закупнї:

Сьвітло церковне

впрост з фабрики Іа по 70 зр., Іа по 64 зр. за 100 кїл. лосо фабрика.

Вино

в бочках о 135 лїтрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку лосо місце продукції.

Зї складів висїлає: КАВУ по 5 кїл. послїлках почт. в цїні по: зр. 9-20, 10-20, 10-70, 11-20, а спеціальність по 12-20 франко
ВИНО в 5 кїл. барилках по зр. 3—, 3-70, 4-10, 4-90 франко. —
Іньші товари по умірених цїнах. 78—?

Артист.-літературні Новини

виходять книжками величини 5—7 печатних листів. Зміст: беллетристика і поезія, оригівальна і перекладана. Програма в заголовку: сильнійше увзгляднюване артистичного викінченя навіть найбільш тенденційних творів, — артизм у змісті і формі.

Цїна книжки з пересилкою: 1 кор.; оздобно оправної 2 кор.

Видавець: М. Заячківський, Львів, улица Зибликевича, число 34.

З друкарні В. А. Шийковського.